

11.3.2019

Ympäristöministeriö

Päätökseen 16.5.2018, Dnro YM60/612/2018 viitaten

KIRA-DIGI-HANKKEEN LOPPURAPORTTI, HOLLOLAN KUNNAN RAKENNUSLUPATIETOJEN MASSADIGITOINTI

Hollolan kunnalla on yli 200 hyllymetriä paperimuotoista rakennusvalvonnan arkistoaineistoa, joka koostuu rakennusluvista ja niiden liitteistä. Arkistoituun aineistoon kohdistuu useita erilaisia, eri asiakasryhmien tietotarpeita, kohdistuen kokonaisuun dokumentteihin tai niiden sisältämiin tietoihin. Tietotarpeita kohdistuu yksittäisten kohteiden tai asioiden lisäksi laajempiin tietojoukkoihin, esimerkiksi alueellisesti, ajallisesti tai sisällöllisesti rajatun laajemman aineistojoukon tietojen saamiseen kootusti.

Arkistoidun aineiston metatiedot, luettelointi ja tiedonhaku on toteutettu oman aikakautensa käytäntöjen mukaisesti, eikä kaikkia tulevia tiedon hyödyntämistarpeita ja -mahdollisuuksia ole voitu ennakoida. Aineiston hakumahdollisuudet ovat perustuneet tietoihin, jotka ovat ajan myötä muuttuvia, vaikka itse aineisto olisi pysyvästi säilytettävää. Arkistoinnin keskeisiin periaatteisiin kuuluu tiedon hyödyntämismahdollisuuksien turvaaminen koko tiedon elinkaaren ajan. Tutkittavissa ratkaisuisa tulee nykyisten tarpeiden lisäksi huomioida kehitystyön palvelevan nykyisten tarpeiden lisäksi myös tulevaisuuden tarpeita pysyvästi säilytettävän aineiston laaja elinkaari huomioiden.

Tietojen säilytysmuodon ja tiedonhaun puutteellisten keinojen vuoksi arkistoidun aineiston käyttöarvo on heikko ja heikkenee edelleen ajan kuluessa. Tämä aiheuttaa organisaatiossa tiedonhaun ja aktiivisen tiedonhallinnan osalta tehottomuutta ja ylimääräisiä kustannuksia. Aineistojen hyödynnettävyyden puutteet heikentävät myös tiedoista koottujen tietokantojen tai rekisteriaineistojen laatua ja vaikeuttavat tietojen ylläpitoa tai aktiivisen laadunparannustyön suorittamista.

Hankkeen keskeiset tavoitteet:

- Rakennusvalvonnan arkistoidun tiedon massadigitointi
- Digitoidun aineiston automaattinen kohdistaminen nykytilannetietoihin alkuperäisten tietojen perusteella
- Rakennusten tieto- ja arkistoaineiston kokoaminen rakennuksen pysyvän rakennustunnuksen alle
- Digitoinnin ja tiedon käsittelyn menettelytapojen kehittäminen laajempaa digitointityötä ja sähköisen arkistointiratkaisun toteuttamista varten
- Arkistoidun aineiston hyödynnettävyyden ja käytettävyyden parantaminen eri käyttäjäryhmien ja käyttötarkoitusten tietotarpeet huomioiden

Hankkeen toteutus

Hankkeessa tehtiin rajatun arkistoaineiston digitointi ulkoiselta toimijalta ostettuna kokonaispalveluna. Digitoitavaksi aineistoksi valittiin Hollolan kuntaan liittyneen entisen Hämeenkosken kunnan alueelta arkistoitu rakennusvalvonnan lupa-aineisto. Hankkeen kannalta näin saatiin kokeilun piiriin määrällisesti sopiva joukko aineistoa, joka sisälsi monipuolisesti eri-ikäisiä ja erilaisia lupia.

Digitoinnissa paperimuotoiset dokumentit skannattiin sähköiseen muotoon pysyvän sähköisen säilyttämisen vaatimukset huomioiden. Digitoiduista luvista valittiin indeksoitavat tiedot, joiden avulla dokumenttien käsittelyä ja kohdistamista pyrittiin toteuttamaan.

11.3.2019

Hollolan kunnassa ei ole käytössä sähköisen arkistoinnin ja dokumentinhallinnan ratkaisuja, vaan niiden osalta vaihtoehtojen selvitystyö on ollut käynnissä samanaikaisesti tämän hankkeen kanssa. Digitoitua aineistoa on hyödynnetty testiaineistona dokumentinhallinta- ja arkistointiratkaisujen tarkastelussa. Näin on samalla voitu tarkastella aineiston erilaisten hakutekijöiden käyttöä ja aineiston kohdistamismahdollisuuksia todellisia järjestelmiä vastaavassa ympäristössä.

Tulosten hyödyntämismahdollisuudet

Sähköisen asioinnin yleistyttyä kuntien rakennusvalvontatoiminnassa, on sähköisen arkistoinnin merkitys kasvanut voimakkaasti. Sähköisen arkistoinnin tilanne ja valitut tai suunnitteilla olevat ratkaisut vaihtelevat kuntakohtaisesti. Kuntien mahdollisuudet ja resurssit kehittää digitaalisia ratkaisuja ovat erilaiset, joten hyvälle, yleistettävälle ja erilaisiin tarpeisiin skaalautuville digitaalisille ratkaisuille olisi laajoja hyödyntämismahdollisuuksia useissa kunnissa.

Hollolan kunnan hankkeessa pyrittiin kehittämään tietojen käsittelyä ja tiedonhakua helpottavia tietosisältöön perustuvia, mutta käytettävistä tietojärjestelmistä riippumattomia ratkaisuja. Yleistämismahdollisuudet olisivat näin laajempia, kun tietojen kohdistamisen ja yhdistämisen periaatteet soveltuisivat hyödynnettäviksi eri tietojärjestelmätoimittajien ratkaisuja käytettäessä.

Tietotarpeiden perustuessa aina jollakin tavalla asiakastarpeeseen, hyötyjiä olisivat ensisijaisesti arkistoidusta aineistosta tietoa tarvitsevat asiakkaat, joille tiedonsaannin nopeutuminen ja helpottuminen merkitsisi tehokkuuden lisäksi palvelun paranemista.

Hankkeen tulokset

Hankkeessa toimittiin suunnitelman ja tavoitteiden mukaisesti, mutta vuoden 2018 loppuun mennessä kaikkiin tavoitteiksi asetettuihin kehittämiskohteisiin ei löydetty täysin tavoitteiden mukaisia tiedon automaattisen kohdistamisen mahdollistavia ratkaisuja. Tietojen käsittelyyn ja kohdistamiseen liittyvää tutkimustyötä jatketaan edelleen vuoden 2019 kuluessa.

Digitointityö toteutui tavoitteiden mukaisesti. Tämän hankkeen yhteydessä digitoitu aineisto on rakennusvalvonnan käytettävissä päivittäisessä työssä ja arkistoitavissa sähköisessä muodossa, kun sähköisen arkistoinnin käyttöönotto toteutuu. Digitoinnin koe-erän perusteella saatiin kunnassa laajemman digitointityön suunnittelua ja toteutusta varten, tärkeää lisätietoa ja kokemusta, jonka perusteella on parhaillaan käynnissä koko rakennusvalvonnan arkiston digitoinnin valmistelutyö.

Hankkeen suurimmat haasteet liittyivät tietojen kohdistamiseen ja yhdistämiseen. Digitoiduista luvista indeksoitiin lupakohtaisesti tietoina lupatunnus, kiinteistötunnus, rakennuspaikan tiedot ja luvan hakijan tiedot. Tavoitteena oli koota rakennusta koskeva lupa-aineisto rakennuksen pysyvän rakennustunnuksen alle. Pysyvä rakennustunnus on käyttöön otettu väestötietojärjestelmässä vuoden 2014 lopulla, eikä tunnusta siksi esiinny vanhassa lupa-aineistossa. Kaikki rakennuspaikkaan, kiinteistöön tai hakijaan liittyvät, vanhassa lupa-aineistossa esiintyvät tiedot voivat poiketa nykytilanteen tiedoista, esim. kiinteistötoimitusten ja omistajanvaihdosten vuoksi. Eri ikäisessä lupa-aineistossa esiintyy myös erilaisia kiinteistötietojen muotoja. Kiinteistötunnus voi esiintyä nykymuotoisena numeerisena, mutta osassa aineistosta on käytetty ilmoitustapana tekstimuotoisia kylien ja tilojen nimiä, sekä tilojen rekisteritunnuksia. Paikkatietopohjaisia ratkaisuja on mahdollista hyödyntää osaan aineistoa, mutta vahassa digitoidussa aineistossa ei kuitenkaan esiinny esim. koordinaattitietoja, jotka varmistaisivat automaattiseen kohdentamiseen riittävän yksilöinnin.

Osa aineistosta on mahdollista kohdistaa, nykytilannetietoihin suoraan, mikäli riittävä vastavuus tietojen välillä löytyy. Niissäkään tapauksissa pysyvään rakennustunnuksen kohdistaminen ei ole aina suoraan mahdollista, koska kiinteistöillä voi sijaita useampia rakennuksia, eikä luvan kohdistumiseksi oikeaan rakennukseen löydy riittävää vastaavuustietoa. Tähän

11.3.2019

mennessä tehdyn tarkastelun perusteella ei ole löydetty sellaisia menetelmiä, joilla tietojen vastaavuuden kohdistaminen voitaisiin suorittaa automaattisesti kaikkeen arkistoituihin aineistoon, eikä sellaista menetelmää, joka ei edellyttäisi jossain määrin manuaalista ja tapauskohtaista kohdistamis-, selvitys- tai tarkastustyötä. Tietojen kohdistamiseen liittyvää tarkastelua ja kehitystyötä jatketaan rakennusvalvonnan toiminnan jatkuvana kehitystyönä hankkeen päätymisen jälkeen ja kaikkia hankkeen aikana saatuja tietoja ja tuloksia voidaan hyödyntää kehitystyön jatkuessa.

Pekka Laitinen
Johtava rakennustarkastaja
Hollolan kunta
044 780 1452
etunimi.sukunimi@hollola.fi